

בקיבוץ כפר מנחם

ניסן תשע"ו אפריל 2016

(כנימי)

גיליון מס. 75

הרהורי ליל הסדר / יהודה עמיחי

הרהורי ליל הסדר, מה נשתנה, שאלנו
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.
ורובנו גדלנו ולא נשאל עוד ואחדים
ממשיכים לשאול במשך כל חייהם, כמו ששואלים
מה שלומך או, מה השעה וממשיכים ללכת
בלי לשמוע תשובה. מה נשתנה כל לילה,
כמו שעון מעורר שתקתוקו מרגיע ורדים
מה נשתנה, הכל ישתנה. השינוי הוא האלוהים.
הרהורי ליל הסדר. כנגד ארבעה בנים דיברה
תורה, אחד חכם, אחד רשע, אחד תם ואחד
שלא יודע לשאול. אבל לא מדובר שם
על אחד טוב ולא על אחד אוהב.
וזו שאלה שאין לה תשובה ואם תהיה לה תשובה
לא ארצה לדעת. אני שעברתי את כל הבנים
בצרופים שונים, חייתי את חיי, הירח האיר
עלי ללא צורך והשמש הלכה לה וחגי פסח
עברו בלי תשובה. מה נשתנה.
השינוי הוא האלוהים והמוות נביאו.

מדיוני המזכירות מה – 27/3/16

הרכב המזכירות: התקיים דיון על הרכב המזכירות לאחר פרישתו של מרקוס
והקושי בגיוס נציג לצעירים.

סוכם : + לצרף חברים/ות נוספים/ות. פנינו לאורנה תל אור שהביעה את הסכמתה
וממשיכים בחיפוש צעירים.

+ לפנות לתמיר וגלעד להצטרף לישיבות המזכירות, כפי שמחייב תקנון
הקיבוץ.

יו"ר הקהילה : הקדנציה של שלומי שקד הסתיימה. הוא הביע את נכונותו
להמשיך קדנציה נוספת של 4 שנים, כנדרש. הנושא יובא לאישור שיחת הקיבוץ
והקלפי.

מנהל משאבי אנוש : צקי סיים את הקדנציה שלו בקיבוץ ואנו מודים לו על
עבודתו המסורה. גובש דף עקרונות לעבודת מש"א, לאחר אישורו, נפנה לקבלת
הצעות למועמדים לתפקיד.

קליטה : אותרו 3 "מגרשים מבונים" נוספים, שניתן ליעדם למועמדים לקליטה בקיבוץ, לאחר בדיקת רשימת המועמדים המתאימים, תוך שמירה על עקרון "בן ראשון", הוסכם על השיבוץ הבא : אשקובית צפונית – עידן קריסטל, בית תאילנדים – זוהר ויפעת ברוידא, שיכון א' – נעמה האוזר וטיגראן . החלטה זו תחול ותקבל תוקף, לאחר השלמת בדיקת ההיתכנות הכלכלית, ואישור שיחת- קיבוץ, ובקלפי .

דיור לנקלטים :

+ משפ. מיכל ומוטי דהאן - אשרור בקשתם לקבל את דירת "המספרה" [שתעבור למרתף גן דקל].

+ משפ. מעיין שינדלר – עוברת למשרדי ההנה"ח [שעברו ל"בית הכתום"].
+ יואב הראל – עובר ל"מקלחת", המתפנה בימים אלה מ"המשרדים" .

שכר עבודה לפנסיונרים - לאור בקשה להעלות את השכר, התקיים דיון. סוכם, להמשיך ולהיצמד לשכר המינימום הקיים במשק הישראלי, מאחר ואנו מעוניינים לשמר ולאפשר מקומות עבודה מתאימים לפנסיונרים, מול הצעות אטרקטיביות הקיימות בשוק.

המועדון לחבר - משרדי המזכירות וריכוז המשק, עברו ל"בית הכתום" [המשרדים החדשים], שני החדרים הקטנים במועדון, יאושו ע"י משרד הביטוח, ומשרד האגודה. אין החלטה סופית לגבי שאר החדרים. .
בחודמעות זו, ברצוננו להודות למושקה ומשה סעידי, שניחלו ותחזקו את המועדון במסירות רבה לאורך שנים רבות.
אנו נערכים להתאמת פעילות המועדון לאור השינויים החלים בו בימים אלה.

תכנית השקעות בקהילה – ל-2016 : להלן ההצעות שהועלו ואושרו : מרפאה - שיפוץ חלקי – 30 אש"ח [בסיוע קופ"ח]. חדר האוכל – שיפוץ שתי המלתחות – 50 אש"ח . העברת המספרה [לסטודיו של מוסה ב.]. – 20 אש"ח . בית הדר – שיפוץ קומה תחתונה- 10 אש"ח . מגורי צעירים – שיפוץ החדרים – 10 אש"ח . האמפיתיאטרון - 20 אש"ח. בצ"מ : 20 אש"ח , סה"כ : 160 אש"ח .

שיפוץ חדר האוכל - נדרשת השקעה של כ- 1 מיליון ₪, סוכם לקיים על כך דיון עם ההנהלה העסקית.

נושאים העומדים לדיון :

+ קליטת בניים לחברות – שאינם עומדים בהיתכנות הכלכלית, ודרישות התשלום למינהל מקרקעי ישראל.
+ נוהל התשלומים מול בעלי דירות יורשים .

שלומי שקד.

חג שמח , וחופש קל ונעים לכולם .

משולחנו של מרכז המשק

שנת 2015 הסתיימה בתוצאות טובות יותר מהשנה שעברה ומהתוכנית, כשהתורמים העיקריים לכך הם "צבר קמה", הרפת ונכסים מניבים (מאגר ברקאי, יצור חשמל וקרקות). צריך לקחת בחשבון שהסיכום הוא ללא סיכום של לול רביה שלנו, מכיוון שהלהקה משווקת ממש בימים אלו והיא "תיוחס" כולה ל- 2016. למרות זאת התוצאות טובות יותר כפי שכבר אמרתי.

המתכת (כולל מגלף) סיימה בדומה מאוד לשנה שעברה.

עוד מעט אנחנו כבר מסכמים רבעון ראשון של 2016 והזמן טס לו בקצב מסחרר. מבחינת פרויקטים חדשים, אנחנו בשלבי קידום תב"ע, לצורך הקמת חווה סולארית קרקעית של כ- 10 מגה בשותפות עם סולרית דוראל". פרויקט המים החמים מתקדם, תוך קשיים מסוימים בבתים ספציפיים, אבל מתקדם.

פרויקט כבישים- עומדים "ערב" בחירת קבלן מבצע, כאשר הכוונה היא להתחיל את הפרויקט לא יאוחר מאמצע מאי.

פרויקט חידוש התשתיות הציבוריות – אנחנו לקראת סוף התאמת התוכניות (משנת 2011) למציאות הקיימת בשטח וכשזה יסתיים נוכל להתקדם לביצוע. מחלק חשמל היסטורי – הגשנו לרשות החשמל את כל החומר הנדרש, כבר לפני חודשים רבים ואנחנו (כמו הרבה אחרים) מחכים "לאור ירוק" שאנחנו בתוך המתווה.

עניינים אחרים שנמצאים על השולחן – טיפול בשימושים חורגים, קידום תחנת דלק בכניסה לקיבוץ ועוד.

מאחל לכולנו חג שמח

גילעד

ב-11.3.2016 נערך טיול ותיקים יפהפה, מגוון ומעניין לתל ערד. הקבוצה הייתה אינטימית, מזג האוויר היה ידידותי וההדרכה האירה היבטים רבים של הנוף, הטבע, ההיסטוריה והארכיאולוגיה. הדריך מעולה ליאור לוי. התודה והברכה לאברהם טולדו וליאור לוי על ארגון הטיול והדרכתו.

ב-31.3 נערך סיור ותיקים מרתק ומאלף במרכז למורשת המודיעין – טעימה קטנה מעבודת המודיעין. התודה והברכה לאפרת פרנקל על היוזמה והארגון המעולה.

לשושקה סעידי הרבה תודה על הרבה שנים של טיפוח המועדון

בסוף מרץ ותחילת אפריל עברו הנהלת חשבונות והנהלות הקהילה למשכן החדש.

הבית שימש ככיתה ראשונה ולאחר שסיים את תפקידו בחינוך היה אגף של "בית הדר". עם התמעטות דיריו, עבר הבית שיפוץ והותאם לתפקידיו החדשים – משכן מרווח להנהלת חשבונות, שהתקרבה למיקום ההנהלה העסקית והנהלת הקהילה, השוכנות גם הן בבית ושיתוף הפעולה בין הצוותים ישתפר. צילם: אמנון זלינגר

הרהורים

לאחרונה אני חשה שחיקה של המערכת הארגונית – חברתית בקיבוץ שלנו. השחיקה באה לידי ביטוי בצמצום המעורבות והשותפות של החברים בקבלת ההחלטות. לצערי, כתוצאה מכך, נפגעת גם שקיפות ההחלטות, הן של המזכירות והן של ההנהלה הכלכלית. המערכת ריכוזית מאוד ואינה מפעילה אנשים נוספים, על מנת ליצור יתר מעורבות. אני מציעה לשנות במעט את המבנה הארגוני הקיים ולאחד את תפקידי היו"ר. כלומר, יהיה יו"ר אחד לקבוץ, למערכת הכלכלית ולמערכת החברתית. זאת במסגרת יום עד יומיים בשבוע. לצידו מנהל קהילה שירכז את התחום החברתי (מזכירות) ורכז עסקים שירכז את המערכת הכלכלית. כמו כן חשוב לבחור שלושה גופים משמעותיים, שאנחנו חסרים אותם, משאבי אנוש, מבקר חיצוני וועדת ביקורת. אני רואה במבנה ארגוני כזה יכולת פעולה מאוזנת יותר של המערכות, כאשר היו"ר מנהל את התחום החברתי והתחום הכלכלי, כמקשה אחת.

נכון להיום התחום הכלכלי "חזק" והרבה חברים שותפים לו, לעומתו התחום

החברתי חלש יותר. יו"ר אחד, ישנה במקצת את האיזון וכתוצאה מכך תחושת הפרט תשתפר.

התרופפות המערכת, ואי שיתוף החברים בתהליכי חשיבה וקבלת ההחלטות, מגבירה את הנתק ההולך וגובר. חברים בוחרים להתלונן בחצר ולא לקחת חלק פעיל בחיי הקהילה והתוצאה כולנו מפסידים.

המודל המוצע עובד טוב בלא מעט קיבוצים וקהילות ויתרונו, כפי שכבר צינתי באיחוד הכוחות הפועלים ומשפיעים בקהילה. אני מבקשת לשקול ולדון בהצעתי. (ניתן להתייעץ עם גורמי חוץ).

רינה קרן.

במרץ ירדו 17.2 מ"מ.

עמדת שלמלה על קליטה במגרשי יורשים

בקבוץ יש מעל 50 מגרשי יורשים. עפ"י החלטות שונות של הקבוץ ניתן להשכיר דירות יורשים לתושבים, כולל בני קיבוץ עד 5 שנים. לאחר מכן, יש למכור, או למסור את המגרשים עם הדירות לתושבים שיגורו בהן (בני קיבוץ ואחרים), שייקלטו כחברי קיבוץ חדשים. תחילת חמש השנים של החלטה זו היא שנת 2010. כעת אנו נמצאים בתחילת 2016. במרבית מגרשי היורשים, היו צריכים לגור היום, על פי ההחלטות, חברי קיבוץ חדשים. העברת המגרשים הייתה צריכה להיות בעדיפות לבני קבוץ, הן ע"י מכירה והן באמצעים אחרים. לדעתי אלו החלטות לא ישימות ולא ניתן לבצען, משום שמכירת המגרשים תלויה ברצון טוב מצד כל הגורמים ומכיוון שבעסקאות המכירה מתקיים שוק חופשי בין יורש לנקלטים, באישור הקיבוץ.

שלמלה מדגיש את דבריו – במרבית דירות הירושה גרים כיום בני קבוץ ואם היורשים לא יגיעו להסכמה על ההסדרים הכספיים של מכירת המגרש, לקבוץ יהיה קשה מאוד להגיד ליורשים "מהיום אינכם משכירים את דירת הירושה שלכם" ולהוציא את הדיירים מהדירה ולהרחיקם מהקבוץ, כי כאמור מרביתם בני קיבוץ. על מנת שהדירה תעמוד ריקה (אם לא הגיעו להסכמה על המכירה). אני לא רואה כל אפשרות להגיד ליורשים תוציאו את כל הדיירים מהדירות מכיוון שבחלקן גרים בני קבוץ. הכל זה עניין של רצון טוב בין יורשים לנקלטים.

עפ"י החלטות הקבוץ, בכל עסקה של מכירת מגרש מיורש לתושבים שרוצים להיקלט כחברי קיבוץ בקבוץ- לקיבוץ יש זכות סירוב ראשונה להצעת המכירה של היורש לתושב. ההצעה חייבת לעבור למוסדות הקבוץ לפני סגירת העסקה. פירושו – לקבוץ יש זכות שהמכירה תהיה למי שהקבוץ מעוניין בו והיורש חייב לבצע את אותה עסקה באותם תנאים עם מי שהקיבוץ היפנה אליו. (לדוגמא, במקום למכור את דירה והמגרש לקונה אלמוני מתל - אביב, הדירה תימכר לאלמוני בן קבוץ או תושב אחר שהקיבוץ מעוניין בו).

כבר לפני שנתיים פניתי למוסדות הקהילה והצעתי לייצר מהלך, שבו יורשים יוכלו להגיע להצעות מכירה, או הצהרת כוונות מכירה מול נקלטים.

לשמחתי לפני כחודשיים קבלנו החלטה שמאפשרת כניסה להליכי מכירה, לבני קבוץ בלבד או קרובי יורשים מדרגה ראשונה.

חבל, שמאז קבלת ההחלטה ועד היום נעשה מעט מאוד (אם בכלל), כדי לקדם מכירת מגרשים לנקלטים חדשים.

היינו צריכים מיד לאחר קבלת ההחלטה החדשה, להעביר את רשימת הבנים שהביעו רצון להיקלט לידי כל היורשים, שהביעו רצון לבדוק את אפשרות מכירת המגרשים שלהם כולל יורשים שמשכירים את דירותיהם כבר יותר מי 5 שנים.

ובמקביל להעביר לכל הבנים והמעוניינים (כולל הורים) את רשימת היורשים ומגרשיהם, על מנת שיוכלו להתחיל ליצור קשר. בנוסף לכך, לעניות דעתי, לכל בן נקלט, הן בדירות יורשים והן בדירות אחרות, צריך להיות מלווה שמקובל על המוסדות ויכול לעזור לנקלט בקשר עם המוסדות ולחבק את הנקלט לאורך כל התהליך, על מנת שתהיה להם אוזן קשבת בקבוץ (לדעתי זה לא טוב שהקשר מתנהל רק מול הנהלת הקיבוץ). לדעתי, החלטת אישור המכירה רק לבני קיבוץ וקרובי משפחה מדרגה ראשונה היא החלטה שגויה, מכיוון, שהאישור היה צריך להיות גם לתושבים אחרים, שמעוניינים להיקלט בקיבוץ כחברי קיבוץ שיעברו את כל הליכי הקליטה, הקבועים בתקנון הקבוץ, כולל שנת מגורים בקיבוץ כמועמדים, עם עדיפות לבני קבוץ. בקיבוץ גרות היום משפחות נהדרות של תושבים, שאינם בני קיבוץ, שמעוניינים לחיות איתנו כחברי קיבוץ ויכולים לתרום המון לקיבוץ.

לצערי, אנחנו מקבלים ומאשרים לא מעט החלטות, שאיננו מבינים את המשמעות שלהן ואיננו לוקחים בחשבון את היכולת המעשית שלנו - חברי הקיבוץ והנהלות הקיבוץ לבצען לאחר מכן. ההחלטה על מכירת המגרש לאחר תקופה של 5 שנים היא דוגמא לכך. יש עוד רבות.

שלמלה מסביר את עמדתו לגבי קליטה במגרשי יורשים. בפתח דבריו מתאר שלמלה את ניסיונו בתחום, עליו הוא מבסס את דבריו – "במסגרת עבודתי כבר כ- 20 שנה אני עוסק במגע עם תושבים ושוכרי דירות. במהלך השנים עשיתי קורס תיווך מקרקעין והוצאתי תעודת "מתווך מקרקעין בישראל" של משרד המשפטים. לאחר שעברנו ל"שיוך דירות" ב- 2002 אני עוקב אחרי כל המהלכים שקשורים להליך שיוך הדירות והשתתפתי בעשרות ימי עיון בנושאים אלו.

לאחר הגרלת מגרשי היורשים ליורשים אני בקשר גם עם היורשים לגבי השכרת דירותיהם ובמקביל בקשר עם השוכרים. בגלל עבודתי ובגלל שאינני חבר בועדות השונות שקשורות לשיוך הדירות. הזדמן לי לדבר הרבה עם יורשים בקשר ליום שאחרי... היורשים גלויים איתי, מכיוון שרואים בי כתובת בלתי רשמית שיכולה לתת אינפורמציה והסברים לא רשמיים. יתרה מזו, במהלך השנים למדתי על בורין את החלטות הקבוץ ואני מודע לבעיות הקשורות ליישומן ולכן החלטתי להציג את עמדתי."

עם טל מור והמשפחה כולה

אנו אבלים על מות

נעים מור

חיים מילר – פרס העובד המצטיין

בטקס מרגש, בבנייני האומה בירושלים הוענק ע"י נשיא המדינה פרס העובד המצטיין למפעל חיים לשנת 2015 לחיים מילר. הפרס הוענק ל-25 עובדים מהתעשייה והשירותים (כמו תיירות, בתי חולים, מוסדות ציבור ועוד). התהליך עצמו הוא מיון ארוך מבין 250 מועמדים וע"י ועדה מכובדת של 12 אנשים מכל הפונקציות במשק הישראלי. הוועדה גם ביקרה בכפר מנחם (מה שהיא עושה רק לגבי מועמדים המגיעים לקבל את האות מהנשיא. חיים מילר היה מסמר הערב. בקשת מקבלי הפרס חיים קיבל את הכסא המרכזי. נשיא המדינה, מייד בפתחת דבריו התייחס באופן אישי לחיים תוך אזכור עברו המפואר בפלמ"ח, במחלקה הגרמנית, ב"יחידת הנוקמים" ובפעולות העפלה לארץ. גם כחלון (שר האוצר) התייחס בדבריו לחיים. בניגוד לאחרים שהגיעו לשולחן הנשיאות לקבל את הפסלון והפרחים, לחיים, ארבעת אנשי הנשיאות, קמו ממקומם וניגשו להעניק לחיים את הפרס. (אילו רק ידעו שחיים עובד במפעל 6 שעות תמימות בעמידה...!). רגע מרגש במיוחד היה כאשר מקבלת הפרס שישבה ליד חיים מילר (פרופסור לרפואה פנימית מאסף הרופא) ביקשה את רשות הדיבור מחוץ לפרוטוקול, וסיפרה כי בשיחתה עם חיים, לפני תחילת הטקס הסתבר לה כי חיים היה האחראי על המעפילים באוניית "תל חי" שבה עלו שני הוריה.

למיותר לציין כי העיתונאים ומקבלי הפרס התגודדו סביב חיים, בסיום הטקס להצטלם ולראיין את חיים. אחרי הכל לא בכל יום מוצאים עובד בתעשייה הפעיל בגיל 95!!! כל החי לחיים שלנו. עד 120 במפעל!!!
ואנקדוּתא קטנה. נשאלתי איך הגיעו נותני הפרס לחיים?. ובכן, מדיי שנה, מנהלי המפעלים מקבלים טפסים להגשת מועמדים לפרס ומדיי שנה אני משליך אותם לפח. השנה, כאשר קיבלתי את הטפסים ובהם רשימת המצטיינים לשנת 2014 ראיתי פתאום כי במפעל בצפון קיבל עובד פרס על מפעל חיים מאחר והוא עובד כבר 16 שנים מעל גיל הפנסיה (יעני בן 83)!. ואז אמרתי לעצמי, רגע, מה קורה פה? מה זה ה"צוצייק" הזה מקבל פרס על עבודה בגיל 83 ואיפה ה"צעיר" שלנו?. ומכאן הסיפור כבר התגלגל.
אנחנו במפעל, שמחים, ובמיוחד גאים שיש לנו עובד בדמותו של חיים ומאחלים לו עוד שנים של עבודה ובריאות!!!
יחיעם יוגב 10.04.2016

צילם: יחיעם יוגב

לאוכמה ונצח וכל המשפחה
ברכות חמות להולדת הנכדה שקצת בת לנועה ויפתח.

לרובי לרובי וכל המשפחה ברכות חמות לנשואי עינה עם בחיל על.

ליהודית ושלומי וכל המשפחה ברכות חמות
להולדת הנכד באפי בן לטיא ויאנה.

לשלומית אלהה וארנון. לענת ואבי וכל המשפחה
ברכות חמות להולדת הבת הנכדה והנינה מיקה.

נביא בעירי/ נאווה סמל

הנביא שלי הוא חנוך לוין, גדול המחזאים, שכתב בין היתר את "רצח": "ראו כמה הוא דומה לכם. מה שאתם רוצים – גם הוא רצה, אויר לנשום, קצת אהבה ושלא ירקו לו בפנים".

הוא התנגד, ניסו להרגיע אותו. הוא לא נרגע, קילל והיכה. פתאום שלף סכין. היה מאבק. הוא נפל. בסוף מת".

את המלים מפי "חייל סמוק" במחזה "רצח", כתב חנוך לוין לפני עשרים שנה. נבואה מצמררת על זמנים רעים שבהם היד קלה על ההדק, הבלמים המוסריים קורסים, ובאויב שמוטל על הקרקע חסר אונים, אפשר לעשות שפטים, למצהלות ההמון.

"רצח" הביא לבמה חזון מבעית שבו מעשי הקטל רודפים זה את זה. במערכה הראשונה, מתעללים חיילים בצעיר ערבי "שלקח אחד משלנו עם סכין". בשנייה, טובח כנקמה אביו של הצעיר הערבי בני זוג בליל כלולותיהם, ובשלישית, מבצעות זונות ליניץ' לאחר פיגוע. איך כולנו מתמלכדים בלולאת יצרים אפלים עד שאיננו מזהים יותר מולנו בן אנוש. הדיאלוגים נוקבים ופטישיים כהלמות לב, ומעל מפלחת קינת ההורים השכולים – באשר הם.

"ראו כמה הוא דומה לכם. מה שאתם רציתם – גם הוא רצה. אוויר לנשום, קצת אהבה, ושלא ירקו לו בפנים". חנוך לוין כתב את "רצח" מתוך אמונה שיש ליצירת האמנות כוח למרוד נגד המציאות המתבהמת. במשך שבועות ספורים השלים את מחזה המופת שלו, כשהוא שרוי בדאגה עמוקה נוכח המדרון החלקלק שלעברו כבר התחלנו לשעוט ב"שביל ישראל". ועוד התנבא: "איך זה אפשרי? ילדינו לא יבינו. נכדינו יצחקו. נינינו כבר לא יידעו במה מדובר. הם ילמדו היסטוריה במשיכת כתף".

אני לא רוצה למשוך כתף, הנביא חנוך. זמן עצימת העיניים כבר החל. ימי עצימת הלב.

חדש בנוף

צילם אמנון זלינגר.

לכל בית כפר מנחם חג חירות שמח ואגיב מלבב

עם רבקה ושמוליק וכל המשפחה

אנו אבלים על מות חברתנו

ליזקה אטינגר

ליזקה קורות חיים 16/4/16

ליזקה נולדה ב-1919 בעיר לידה אשר בפולין, שלימים סופחה לביילורוס. הוריה עסקו במסחר ובחינוך. לליזקה היו עוד 2 אחיות : מרים ושולמית, אשר נספתה עם כל משפחתה בשואה.

בלידה הייתה קהילה יהודית גדולה ולמעשה שם ספגה ליזקה את התודעה הציונית. היא למדה בבית הספר "תרבות" והשתלבה היטב בלימודים ובחיי החברה. שם גם למדה עברית, שהייתה שגורה היטב בפיה. במקביל הייתה פעילה מאד בתנועת הנער "המחנה הציוני", אולם רוב חברותיה היו מהשומר הצעיר, שהייתה תנועה גדולה מאד בלידה. עם פרוץ המלחמה, והשתלטות הצבא הרוסי על העיר, עסקה ליזקה בחינוך והייתה גננת בגן ילדים. לאחר זמן הכירה את בעלה הראשון. אחרי שנה וחצי, כבשו הגרמנים את לידה וכל המשפחה, הפכה כמו שאר היהודים, למשפחת פליטים. בעלה אהרון נלקח למחנה פונאר ומאז לא פגשה בו עוד. היא מובאת לגטו וילנה ולאחר תלאות חוזרת לעיר הולדתה לידה, ישירות לתוך הגטו, ביחד עם כל משפחתה. שם עוברת המשפחה תלאות רבות. אחותה שולמית מופרדת מהמשפחה ומאז לא ראתה אותה עוד.

ליזקה נפרדת ממשפחתה בשלב זה ומתחבאת עם ידידים בבונקר ומשם יוצאת ליערות ומצטרפת לפרטיזנים. במחנה הפרטיזנים היהודים, מצטרפת אליה אחותה מרים שמבשרת לה על גורלם המר שלהוריה שנשלחו למאידאנק. במחנה הפרטיזנים, הועסקה ליזקה כחובשת וטיפלה בפצועים רבים.

קצרה היריעה מלספר את אשר עברה בתקופה זו. עם סיום המלחמה היא חוזרת לעיר הולדתה, לידה, מאוחר יותר ב-46' מגיעה ליזקה למחנות העקורים באיטליה ומשם ב-48' היא עולה לישראל. דרך חברים משותפים, היא מכירה את מי שיהיה בעלה, אברהם אטינגר חבר בית אלפא.

אברהם עסק בעבודת מחקר על המלחמה והשוואה ותוך כדי ראיון עם ליזקה, ניצתה האהבה. הם נישאו והגיע לכפר מנחם בעקבות הלידאים. לזוג נולדו שני ילדים : רבקה ושמוליק. ומאוחר יותר הגיעו הנכדים.

בקיבוץ עסקה ליזקה בחינוך, בעיקר של חברות נוער, שהגיעו באותה תקופה לכפר מנחם. היא הקדישה למטרה זו את כל מרצה וכישוריה.

מאוחר יותר היא עוברת לעבוד במסגרת עלית הנוער ובמשרד הקליטה בירושלים.

עם חזרתה לאחר שנים של פעילות היא משתלבת בעבודה בקיבוץ, במחסן הבגדים, מטבח ופעילות תרבותית ענפה.
ליזקה עסקה רבות בהנצחת יהדות לידה ופעילותה בקרב הפרטיזנים.
בשנותיה האחרונות, שהתה ליזקה בבית הדר וזכתה שם לטיפול מסור.
הקיבוץ כולו משתתף בצערם של רבקה ושמואליק ובני משפחותיהם.
יהי זכרה ברוך.
אמנון זלינגר.

17.4.2016

אמא נפטרה מפויסת ושקטה וללא סבל.
היא נפטרה ב- 25.4.2016 בתאריך מותו של אבא לפני 26 שנים.
פגשת את אבא על הדשא בבית אלפא כשהוזמנת לקבוץ לספר על מה ש"קרה שם" –
וזו אולי הפעם הראשונה שאבא הבין שהוריו ואחיותיו, שנפרד מהם לפני עלייתו, גם
הם בין הנספים. מאז נקשרו דרככם.
עבורך זו הייתה פתיחת דף חדש והקמת בית במקום שחלמת – מאז הרצחו של
בעלך הראשון, אהרון, בפונאר. היו בך געגועים אין סופיים לאהבות שאבדו אבל
תקווה גדולה להמשכיות.
נפש סוערת, לוחמת, פגיעה וכואבת ובלתי מתפשרת. רעבה לחיים, למוזיקה,
למילים, למרחבים ומקומו חדשים, הרפתקאות וטיולים.
יצירתית ורציונאלית ובוחנת בחדות הישרדותית את המציאות. ביתך היה מעון
לדברים לדברים יפים שאספת כל חיך – למלא חללים ולשמח בדברים הקטנים.
במרצת השנים הפכתי את אספנותך לכלי עבודה טיפולי ואת ראית בזה איזה שהיא
המשכיות.
כשהייתי בת 14 נתת לי את הספר "האדם מחפש משמעות" של ויקטור פרנקל.
רצית, בדרכך, שאבין את מסתורי הזוועה וההתמודדות איתה. שאסלח לקשיים
ולכעסים. רצית שאאמין שאפשר לשרוד גם במצבי ייאוש תהומיים וחוסר ישע.
רצית להכיר לי את עולמך הפנימי החזק והפגיע. ואכן המורשת הזו טבועה בתוכי
ומנחה אותי כל חיי.
נתת לי את השם של אימך שהייתה עבורך דמות נערצת – אישה גדולה ברוחה,
אשת עסקים מצליחה, פעילה חברתית וציונית בכל רמ"ח אבריה. אם גדולה
שגידלה את שלושת בנותיה באחוה נשית ואסרטיביות, כבת ממשיכה – מסע
ההוכחה היה לפעמים קשה להשגה ומאתגר.
כל חיך בכית על אובדנה האלים של אימך ובני משפחתך וחיפשת דר לפצות על
מכאוביך כשאת מנתבת את כישוריך לעבודה עם פליטים ונוער ומאוחר יותר
בעבודה ציבורית ארוכת שנים. חניכייך זוכרים לך חסד נעוריהם ומספרים בכל
הזדמנות איזה עולם פתחת לפניהם וכמה היית שם בשבילם.
היית אדם של מילים ומתת בשתיקה ורוגע.
השארת כתבים רבים שמספרים את סיפור חיך הבלתי נתפס. בשנה האחרונה אני
מוצאת את עצמי מחלקת לחבר את סיפור המלחמה שכתבת – בעברית רהוטה
ויכולת ביטוי יוצאת דופן. שבה וקוראת בסיפור שוב ושוב – מתפעלת מהאומץ
ומכוחות הנפש שלפעמים כמעט התפקעו – וכעוף החול – שבת ושרדת.
הליכה על חבל דק הייתה מהות חיך – החרדה מכיליון ונחישות להלך זקופה
ובוטחת. המציאות הקיבוצית הפגישה אותך עם חלום הציונות שלמענו נלחמת

ביערות ועם מציאות היום – יום הקיבוצית – של הישרדות בחברה שווינונית, עם מעורבות פעילה ומשמעותית – עד בדידות מייסרת.

לפעמים, הזעם על העבר מושלך אל ההווה והיה לך קשה להכילו - אבל בערכיך האנושיים העברת לי ולשמוליק את משאלתך שנשכיל לשמור על קשר טוב בינינו וכך היה ויהיה לעולם כשהמשפחות שלנו קרובות ומהודקות – ויש אהבה גדולה שמתבקת את כולנו ועל כך תודתי ואהבתי.

בעשור האחרון זכית לחיבוק עוטף וחם – כשאת מוקפת באהבה וחמלה, זכית לזקנה מפוארת ומכובדת בזכות צוות המלאכים שסבב אותך בבית הדר. ניתנה לך גם הזכות להביא את אחותך מרים והיו לכן הרבה שנים של יחד וקירבה. תודה לקיבוץ שאיפשר ותמך ולזיוזיי שהייתה כאם וכאחות עד רגעך האחרונים, במסירות אין קץ ואהבה.

תודה לצוות המופלא והמסור – ליפה, מרים, מסטורה, זהבה, דני ומריטס- מחבקים את כולכם בהערכה עמוקה ובתודה. זוכרת, שמרים מבית הדר אמרה לי פעם, כשהאכילה את אמא – אסור שלזיקה תהיה רעבה אחרי מה שעברה. תודה לכולכם – שבאתם וחלקתם.

רבקה פרי.

17.4.2016

הספד לליזקה

לליזקה...

בשם כל שלושים הילדים מקבוצת "זית" אותם חינכת, החום והילדות הנפלאה, הדעת, הבינה, השורשים... אני מבקשת להודות!!!

להודות לך עד אין סוף, לשותפיך **יואל, מוסקה, הדסה וחנה**, לקבוץ הזה, **למשפחות הנפלאות** שלקחו אל ליבן ילדים שילדותם נקטעה והפכו ביתם לביתנו. **לעלית הנוער** ולמפעל הנפלא שלא דובר עליו מספיק!!!

בליבנו אנו מדליקים לכם **בכל שנה משואה!!!** על השורשים שנטעתם בנו במקום אלה שנעקרו... על בניית האישיות שלנו, הישראליות, המולדת והשייכות. שלושים ילדים מעשר ארצות: נגה מיוון, משה מאוקראינה, עמוס מרוסיה, אורה מסוריה, ויצחק מפולין ואלפסי ממרוקו וזה מטורקיה ועוד עשרה מעיראק. דמותך הזקופה, החמה והחכמה זכורה לי היטב. זוכרת אני אותך בכיתה ובקול חם ונעים ממלאה אותנו בדעת. מכוונת אותנו לחיים, עוטפת מרגיעה, מחנכת ואם. וכל זאת מבלי לגלות אנחה אחת על עברך שלך, הגטו, הפרטיזנים השואה שלך... בשתיקתך **חסכת מאיתנו את הטלטלה והזוועה**.

אך המציאות **מדברת!** גדלנו בריאים וחזקים. גאים, שורשיים ואוהבי חיים. הזיכרון הטוב הזה והתודה מלווים אותנו כמה עשרות שנים. וביזכרון הזה אנחנו נפרדים ממך ליזקה. אשה חמה וחכמה. נוחי בשלום.

חניכייך, נגה מיוון וזה מרוסיה וזאת מפולין וכל השלושים...

נעמי מילר העוגן

משפחות פרי, אטינגר, אבירן ויונגמן היקרים

יש אנשים אשר נופלים בקרב, אחרים נהרגים בתאונות, או מתים על ידי מחלות. יש אנשים חזקים כל כך, ששורדים הכל ומסיימים את החיים בגיל מופלג, במיטתם, בריאים לגמרי ולא מוותרים עד הנשימה האחרונה. נפרדתי גם מכאלה וגם מכאלה.

את ליזקה הכרתי בסוף שנות ה-60, פעילה ועובדת. נהנינו לטייל בגבעות עם אלפי, חברה טובה של שתינו ומיכאל שלי.

נשארנו בקשר עם ליזקה, דרך מכתבים, גם בשנים שמיכאל ואני סיימנו את הלימודים בווינה, עד עלייתנו ב-1975. אני זוכרת את הביקור שלנו במשרד הקליטה, במקום עבודתה של ליזקה. היא עזרה למיכאל לקבל משרה במכון ויצמן.

אחרי המעבר לביתה החדש השתתפתי בימי ההולדת והחגים כשחגי מנגן בעוד וכולנו שרים. ליזקה אמרה לי שוב ושוב, כמה שהיא אוהבת את הילדים שלה ואת ארבעת נכדיה וכמה גאה בהם. היא אהבה אותכם יותר ממה שאמרה לכם במילים... נסעתי עם ליזקה לצפון הרחוק לחתונות של יערה ושל הנכדים של מרים והיא כל כך שמחה בשימחתם.

במשך השנים הרבות, היו לי עם ליזקה קשרים על בסיס הזמן המשתנה.

כשהיא הזדקקה לעזרה ביתית, יערה בתי טיפלה בה זמן קצר ותמונות מעידות על הקשר החם בינהן ושל ליזקה עם נכדתי ריף, אז תינוקת, ובמשך 12 שנים עד לאחרונה.

ועוד זכרון: דר' נאור, הגראטרית המיתולוגית התרגשה עד דמעות מסיפור החיים של ליזקה, מאישיותה וביקשה את רשותה להישתמש בשירים המשמעותיים שליזקה כתבה בעבודה שלה.

במפגש מרגש נוסף נכחתי עם החניכים במועדון, שבאו להגיד תודה על תרומתה הגדולה בחייהם ועל הערכים שהקנתה להם.

כאשר ליזקה התגוררה בבית הדר יזמתי את הצטרפותה של אחותה הצעירה מרים לגור לידה ושנים רבות הן חיו ביחד וזה עשה לכולם טוב.

מותה של מרים לפני זמן קצר סגר מעגל. ליזקה איבדה הורים ואחות בשואה, בה היא הייתה לוחמת פרטיזנית אמיצה וסיפרה לי, שנשבעה לשמור על מרים תמיד.

נדמה לי, שכשהשתחררה מכל החובות שלקחה על עצמה יכלה לסיים 97 שנות חיים, עשירים בעשייה, ולהצטרף להורים, שתי אחיות ובעלה אברהם האהובים.

שוב ושוב אני רואה את ההצטמצמות של החיים : אנחנו באים לעולם עם צרכים
בסיסיים מעטים : והחשוב מכולם להיות אהובים ואת הזכות לאהוב ...

מחיים מפוארים של גבורה, עבודה בחינוך ועוד, חיי משפחה ואהבה גדולה לטיולים
בכל העולם, אוספים של מיניאטורות מכל מקום וכתיבה ... הצטמצמו חייה של
ליזקה לחדר קטן, עדיין עם תמונות וחפצים אהובים.... עד לכסא הגלגלים בשבילי
הקבוץ.....
ובסוף מיטה..טיפול טוב ויד אוחזת יד.....

משיחות רבות, הגענו למילים ספורות ובעיקר מגע, חיבוק, ליטוף, מסאג'....

כבוד גדול היה לי להכיר את ליזקה וללוות אותה בשנים הרבות של חייה ועד
הנשימה האחרונה, שהייתה לי הזכות להיות לידה.

ריב,חברה אהובה, אחותי ..
שמוליק, מס, נכדים ונינים,
שולי, יצחקי ומשפחותיכם היקרות :
אני פשוט.. מאוד אוהבת אותכם.

ליזקה תנוחי בשקט,
הדורות אחריך חזקים וחכמים כמוך,
משפחה מאוחדת, שומרים אחד על השני,
הכל בסדר.

שלכם תמיד ז'וז'י

17.4.2016

כפר מנחם